EVROPSKI BANČNI ORGAN

POVZETEK LETNEGA POROČILA ZA LETO 2022

EBA EUROPEAN BANKING AUTHORITY

Photo credits: European Banking Authority on pages: 3, 20.
Illustration credits: Canva on pages: 4, 8, 9, 12, 13, 15, 18.

PDF	ISBN 978-92-9245-878-2	ISSN 1977-8937	doi:10.2853/59411	DZ-AA-23-001-SL-N

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2023

© Evropski bančni organ, 2023
Reprodukcija je dovoljena z navedbo vira.

POVZETEK LETNEGA POROČILA ZA LETO 2022

EBA EUROPEAN BANKING AUTHORITY

Uvodni nagovor predsednika in izvršnega direktorja organa EBA

V letu 2022 se je svet soočal s številnimi izzivi. Ruska invazija na Ukrajino je sprožila svetovno humanitarno krizo in prizadela gospodarstvo. Poleg tega so višje obrestne mere vplivale na vrednost sredstev in kreditno kakovost. Za odpornost bančnega sektorja je tak postalo ključno izvajanje pravil Basel III in bančnih predpisov Evropske unije (EU).

Digitalna preobrazba na področju evropskega bančništva in plačilnega prometa je bila prepoznana kot področje, ki mu je treba nameniti veliko pozornosti. Finančne institucije so bile pozvane, naj odgovorno sprejmejo inovativne tehnologije ter uravnotežijo tveganja in priložnosti. Namen regulativnih pobud, kot sta uredba o digitalni operativni odpornosti (DORA) in uredba o trgih kriptosredstev (MiCA), je bil okrepiti operativno odpornost in zaščititi finančno stabilnost ob hkratnem spodbujanju inovacij.

Namen pregleda direktive o plačilnih storitvah (PSD3) je bil uskladiti plačilni trg in preprečiti regulativno arbitražo. Splošni cilj je bil vzpostaviti trden regulativni in nadzorniški okvir, ki podpira prehod na bolj trajnostno gospodarstvo in hkrati zagotavlja odpornost bančnega sektorja.

Okoljski, socialni in upravljavski dejavniki (ESG) so bili ocenjeni kot ključni za trajnostno prihodnost, zato si stalno prizadevamo za njihovo vključitev v bančni sektor. Ti dejavniki so bili prepoznani kot ključni pri določanju vloge finančne industrije v boju proti podnebnim spremembam in spodbujanju trajnosti. Prizadevanja za vključitev vidikov ESG v bančni sektor EU še vedno potekajo, osredotočajo pa se na upravljanje tveganj, razkritja, nadzorniške prakse, podnebne stresne teste in bonitetni okvir. Cilj je bil preprečiti „zeleno zavajanje" in obravnavati vse razsežnosti okoljskih, socialnih in upravljavskih dejavnikov za trajnostno prihodnost.

JOSÉ MANUEL CAMPA

Evropski bančni organ (EBA) se je leta 2022 soočil z novimi izzivi zaradi svetovne gospodarske krize in nepričakovanih dogodkov, kot je vojaški konflikt v Ukrajini. Kljub tem oviram mu je uspelo izpolniti 95 % nalog, določenih v njegovem delovnem programu za leto 2022. Ta dosežek je moč pripisati predanosti in prožnosti zaposlenih, izboljšanim operativnim procesom in novi notranji politiki mobilnosti.

Eden od ključnih elementov je bila boljša uporaba bančnih in finančnih podatkov. Cilj prizadevanj organa EBA je bil postati zanesljiv vir podatkov, razširiti platformo evropske centralizirane infrastrukture za nadzorniške podatke (EUCLID) in prispevati k podatkovni strategiji Evropske komisije.

Trajnostnost ostaja pomembna tema, zato je organ EBA proučil okoljska, socialna in upravljavska tveganja in jih vključil v proces oblikovanja predpisov, da bi izpolnil svoje okoljske cilje. Prav tako je aktivno spodbujal enakost spolov.

Na področju inovacij je izboljšal orodja za sodelovanje in začel izvajati program prenosa informacijskih procesov v oblak, s čimer je poskrbel za varnost in zanesljivost podatkov.

V prihodnje bo nadaljeval delo na področju bonitetnih predpisov, razširil orodja za prepoznavanje tveganj, se pripravil na regulativne spremembe in pomagal pri ustanovitvi organa EU za preprečevanje pranja denarja. Organ EBA zaupa v svoje zmogljivosti in sodobno infrastrukturo.

FRANÇOIS-LOUIS MICHAUD

Dosežki v letu 2022

Ocenjevanje trdnosti bank v EU

Analiza tveganj in ranljivosti

Organ EBA ima ključno vlogo pri ocenjevanju trdnosti bank v EU ter prepoznavanju tveganj in ranljivosti v bančnem sektorju. Njegova naloga je preučiti kvantitativne in kvalitativne informacije, vključno s podatki, ki so jih sporočile banke, in podatki o razvoju trga, da bi ocenil dejavnike, kot so solventnost, likvidnost, kreditno tveganje, dobičkonosnost in uresničljivost poslovnih modelov bank.

Poročilo o oceni tveganj za leto 2022 kaže, da so banke v EU v letu 2022 ohranile visoke kapitalske količnike, pri čemer je povprečni količnik navadnega lastniškega temeljnega kapitala znašal 15,3 %. Imele so tudi ugodne količnike finančnega vzvoda in višje ravni likvidnosti. Kljub temu so nekatere banke zaradi upada zaupanja doživele množične dvige bančnih vlog, kar je poudarilo potrebo po stalni pozornosti. Iz poročila je razvidno tudi, da so banke v EU nameravale povečati tržno financiranje, vendar so se soočile z izzivi pri izpolnjevanju zahtev glede financiranja, zlasti zaradi zaostrovanja denarne politike in potrebe po vračilu posojil centralne banke ter izpolnjevanja minimalnih regulativnih zahtev. V poročilu je poudarjeno tudi tveganje valutne neusklajenosti pri financiranju v tujih valutah.

Prikaz 1: Količnik navadnega lastniškega temeljnega kapitala (ob polnem izvajanju predpisov)

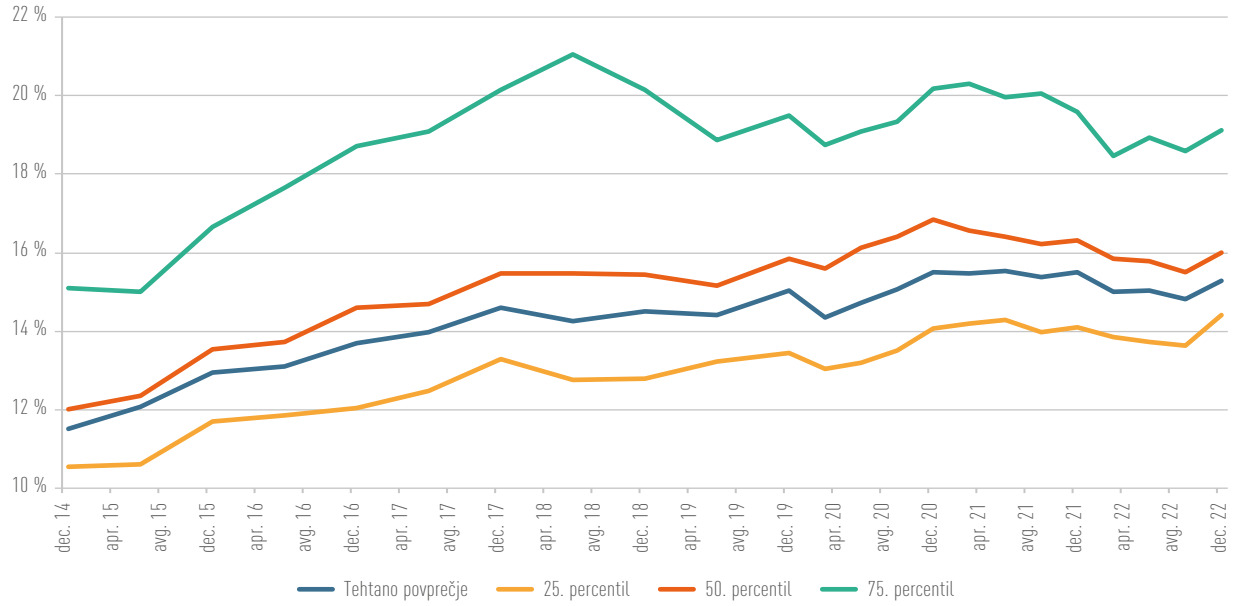

V poročilu o obremenitvi sredstev je bilo ugotovljeno, da so banke v letu 2021 obsežno uporabljale financiranje s strani centralnih bank, zaradi česar se je povečal skupni količnik obremenitve sredstev. Vendar se je ta do konca leta 2022 zaradi zmanjšanja obremenjenih sredstev in zavarovanja s premoženjem zmanjšal na 25,8 %.

Ključna tveganja, ugotovljena s pomočjo preglednic tveganj za leto 2022

V preglednici tveganj, ki jo je pripravil organ EBA, je bilo v letu 2022 izpostavljenih več ključnih tveganj, vključno s trendi na področju kakovosti sredstev in izpostavljenosti iz naslova posojil. Medtem ko so banke EU povečale svojo izpostavljenost iz naslova kreditov, je bilo povpraševanje po kreditih v drugi polovici leta skromnejše zaradi naraščajočih obrestnih mer, inflacijskih pritiskov in povečane negotovosti. Izpostavljenost energetskega sektorja se je povečala, kar je povzročilo potrebe po likvidnih sredstvih in koncentracijo izpostavljenosti v nekaterih bankah. Čeprav se je kakovost sredstev na splošno izboljšala, je bilo treba kreditno tveganje, zlasti zaradi nedonosnih kreditov, pozorno spremljati.

V preglednici tveganj so bila izpostavljena tudi tveganja na trgih stanovanjskih in poslovnih nepremičnin. Banke EU so bile precej izpostavljene z vidika stanovanjskih nepremičnin, in čeprav se je povpraševanje po hipotekarnih kreditih povečalo, so naraščajoče obrestne mere in upočasnitev gospodarske rasti zavirale rast. Izpostavljenost do poslovnih nepremičnin se je povečala, sektor pa se je soočal z izzivi zaradi višjih obrestnih mer, naraščajočih stroškov energije in spremenjenih delovnih praks.

Organ EBA je opozoril na operativna tveganja, vključno na področju digitalizacije in uporabe IKT pri bankah in njihovih strankah. Izvedel je tudi nekaj raziskav o različnih tveganjih, kot so uresničljivost poslovnega modela, dobičkonosnost, kakovost sredstev, tveganje zagotavljanja virov likvidnosti, tveganje iz naslova nepravilnega ravnanja, okoljska, družbena in upravljavska tveganja, tveganje finančne tehnologije in preprečevanje pranja denarja.

Prikaz 2: Glavni dejavniki operativnega tveganja z vidika bank

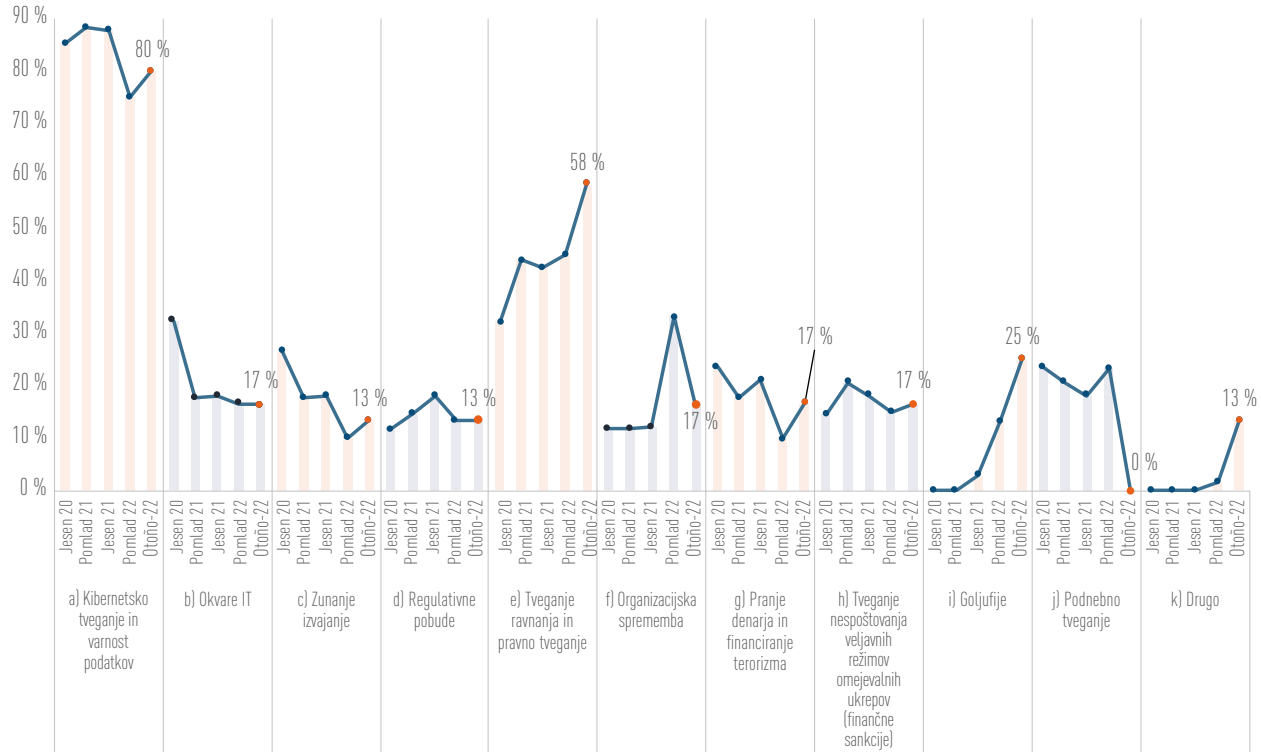

Dejavnosti stresnega testiranja: povečanje odpornosti bančnega sektorja in pripravljenosti na podnebna tveganja

S stresnimi testi na ravni celotne EU, ki je ključno orodje pristojnih organov, se ocenjuje odpornost bank v EU na hude pretrese, kar pomaga pri nadzorniških odločitvah in strategijah za zmanjševanje tveganj. S tem postopkom se ocenjuje, ali se lahko z akumuliranim kapitalom pokrijejo izgube in nudi podpora gospodarstvu v kriznih obdobjih. Preglednost trga se spodbuja tudi z objavo doslednih podatkov o vplivu skupnih pretresov na posamezne banke.

Priprave na stresni test v celotni EU za leto 2023, ki so se zaključile leta 2022 ter so med drugim vključevale tudi delavnice in posvetovanja z industrijo, so bile podlaga za objavo metodologije stresnih testov in predlog. V letu 2023 bo v postopek, ki je na podlagi izkušenj iz preteklih stresnih testov doživel pomembne metodološke izboljšave, zajet večji vzorec bank (70 bank). Opazne izboljšave se nanašajo na upoštevanje pridobljenih izkušenj, uvedbo postavk od zgoraj navzdol za neto prihodke iz naslova opravnin in provizij (NFCI) ter poglobljeno sektorsko analizo.

Zaradi vključitve ciljno usmerjene sektorske analize, ki je bila potrebna zaradi dogodkov, kot sta pandemija covida-19 in vojna v Ukrajini, morajo banke predložiti podrobno razčlenitev svojih izpostavljenosti po posameznih gospodarskih sektorjih. To povečuje verodostojnost rezultatov stresnih testov. Realističnost stresnega testa je bila dodatno okrepljena s ponovnim umerjanjem prenosa referenčne obrestne mere na nekatere bančne vloge.

Prikaz 3: Naloge in odgovornosti stresnega testa

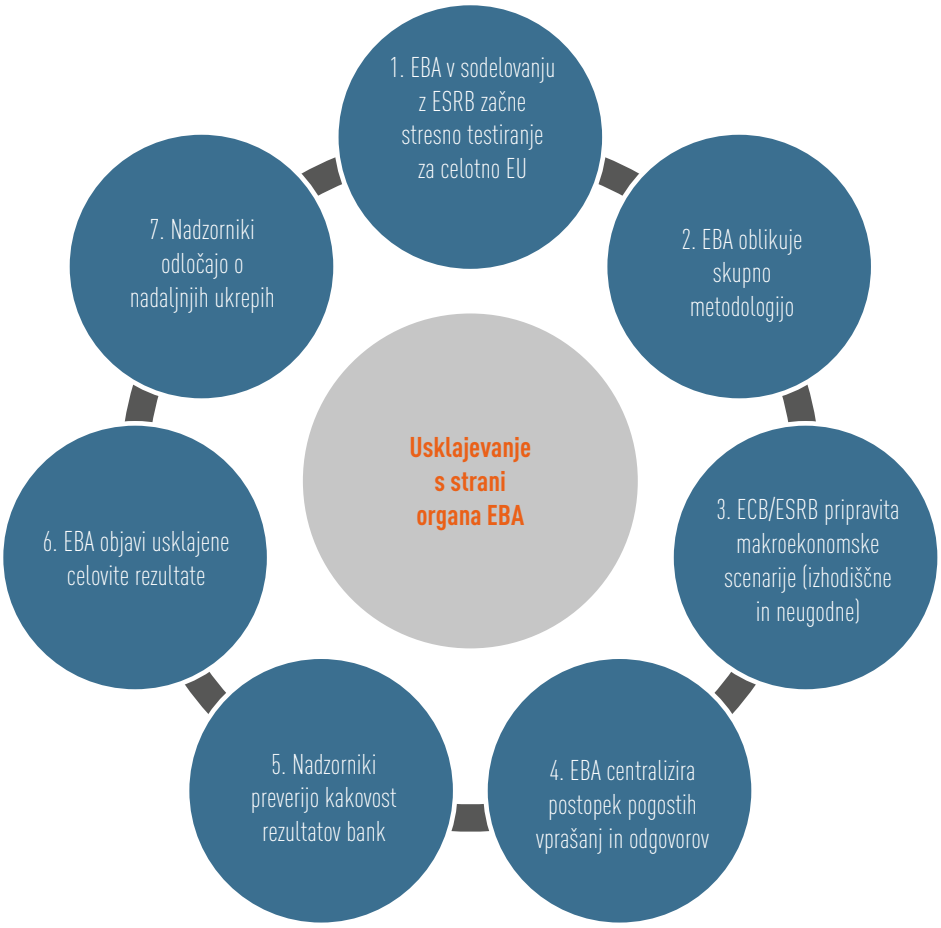

Nadaljnji napredek zajema integracijo stresnih testov od zgoraj navzdol. Organ EBA je v sodelovanju z Evropsko centralno banko (ECB) in pristojnimi organi razvil modele od zgoraj navzdol, pri čemer se bo model neto prihodkov iz naslova opravnin in provizij pričel izvajati v letu 2023. S tem se bodo racionalizirale projekcije, zmanjšalo breme poročanja in zagotovila večja doslednost. Organ EBA si prizadeva čim bolj povečati vrednost rezultatov in raziskati možnost razširitve pristopov od zgoraj navzdol na druga področja tveganja.

Mandat, ki ga je organ EBA dobil v okviru strategije Evropske komisije za trajnostno financiranje, mu nalaga, da redno izvaja stresne teste v zvezi s podnebnimi spremembami in oblikuje smernice za ocenjevanje okoljskih, socialnih in upravljavskih tveganj. Strategija organa EBA narekuje ločitev podnebnih stresnih testov od testov za celotno EU in praktično prilagoditev okvirov stresnih testov. Razvoj okvirov za stresne teste podnebnih tveganj bo potekal v okviru delavnice, s čimer se bo zagotovila pripravljenost bančnega sektorja. Poleg tega bo organ EBA dopolnil smernice za stresno testiranje tako, da bodo vključevale tveganja iz naslova podnebnih sprememb in dolgoročne vplive okoljskih, socialnih in upravljavskih tveganj.

Odziv organa EBA na rusko invazijo na Ukrajino

Ruska invazija na Ukrajino je imela pomembne posledice tako za ukrajinsko državo, družbo in gospodarstvo kot tudi za evropski bančni sektor. Organ EBA se je na te izzive odzval z oceno pripravljenosti regulativnega okvira in uporabo orodij za zagotovitev usklajenega odziva bonitetnih nadzornikov.

Začetna ocena vpliva konflikta na bančni sektor EU je pokazala, da neposredne izpostavljenosti bank EU ruskim in ukrajinskim nasprotnim strankam sicer predstavljajo idiosinkratična tveganja, vendar ne ogrožajo finančne stabilnosti trga EU. Mnogo pomembnejši so sekundarni učinki, vključno s povečano negotovostjo in motnjami v proizvodnih linijah. Ti so privedli do visoke inflacije in energetske krize, ki sta vplivali na makroekonomsko okolje ter ustvarili tveganja za bilance stanja bank in njihovo operativno stabilnost.

Organ EBA je s svojo preglednico tveganj poskrbel za preglednost s poročanjem o razvoju izpostavljenosti bank do Rusije in Ukrajine Sodeloval je tudi z Evropskim organom za vrednostne papirje in trge (ESMA) pri uravnavanju prekomernih nihanj na trgih izvedenih finančnih instrumentov, povezanih z energenti. Evropska komisija je od organa EBA zahtevala, da se osredotoči na vlogo bank pri zagotavljanju storitev zamenjave zavarovanja in omogočanje dajanja jamstev kot zavarovanja s strani nefinančnih nasprotnih strank, da bi se zmanjšale težave z likvidnostjo, s katerimi se spopadajo energetska podjetja.

Banke so imele ključno vlogo pri podpiranju podjetij v energetskem sektorju z zagotavljanjem klirinških storitev za izvedene finančne instrumente in podaljševanjem kratkoročnih kreditov za izpolnjevanje zahtev glede zavarovanja s premoženjem. Vendar so se zaradi zvišanja cen energije in likvidnostnih težav zmožnosti bank za nadaljnjo podporo energetskim podjetjem zmanjšale. Organ EBA je poudaril pomen povečanja preglednosti v zvezi s pozivi k doplačilu kritja in preučil uporabo bančnih jamstev kot zavarovanja za klirinške člane.

Sprejel je tudi različne regulativne in nadzorne ukrepe za ublažitev učinkov vojaškega konflikta na bančni sektor. Ocenil je njegove možne vplive na regulativni okvir, zagotovil enotnost nadzorniških ukrepov in olajšal izmenjavo informacij med kolegiji nadzornikov. Osredotočil se je tudi na zmanjševanje tveganj in finančno vključevanje, pri čemer je pripravil smernice za ublažitev negativnega vpliva zmanjševanja tveganj na ranljive stranke in se posvetoval o smernicah v zvezi z upravljanjem tveganja pranja denarja in financiranja terorizma.

Poleg tega je podprl izvajanje sankcij z oblikovanjem predlog za poročanje o vlogah, za katere veljajo gospodarske sankcije. Uporaba teh predlog s strani nacionalnih organov, ki so odgovorni za spremljanje sankcij, je prostovoljna.

Na splošno je organ EBA dejavno spremljal izzive, ki jih je prinesla ruska invazija na Ukrajino, in se nanje odzval, da bi tako zaščitil stabilnost evropskega bančnega sektorja ter ublažil učinke na finančne institucije in njihove stranke.

Posodobitev bonitetnega okvira

Enotni pravilnik

Organ EBA je imel leta 2022 pomembno vlogo pri posodabljanju bonitetnega okvira in izvajanju okvira Basel III v EU. Svojo pozornost je usmeril na zagotavljanje doslednosti in učinkovitosti pri uporabi bonitetnih pravil in pravil za reševanje v bančnem sektorju. Zagotovil je tudi informacije deležnikom o pripravi regulativnega okvira, ki bo kos izzivom prihodnosti.

Eno od ključnih področij, ki jih je organ EBA obravnaval, je bilo obrestno tveganje v bančni knjigi (IRRBB).Pripravil je smernice in regulativne tehnične standarde za zajem pozicij IRRBB in oceno tveganja kreditnega razmika. Spremljal je izvajanje teh standardov in njihov vpliv na institucije EU.

Prav tako je bedel nad stanjem glede kapitala ter pri tem upošteval svoje stališče o obstoječih instrumentih in opravil pregled instrumentov navadnega lastniškega temeljnega kapitala iz obdobja pred uredbo o kapitalskih zahtevah (CRR). Spremljal je tudi skupno sposobnost pokrivanja izgub in minimalno zahtevo glede kapitala in kvalificiranih obveznosti (TLAC/MREL) ter si prizadeval zagotoviti skladnost med institucijami glede kapitala in upravičenih obveznosti.

Drugo prednostno področje organa EBA je bilo izvajanje mednarodnih standardov računovodskega poročanja (MSRP 9). Spremljal je izvajanje teh standardov in njihovo povezanost z bonitetnimi zahtevami, zlasti pri portfeljih z velikim številom neplačnikov. Poleg tega je izvajal dejavnosti zbiranja podatkov in pripravil predloge za oceno variabilnosti rezultatov glede pričakovanih kreditnih izgub in njihovega vpliva na bonitetne količnike.

Pri zaključnem oblikovanju okvira za velike izpostavljenosti v EU je dosegel velik napredek. Oblikoval je regulativne tehnične standarde za prepoznavanje subjektov, ki opravljajo bančne dejavnosti v senci, in z njimi povezanih strank. Prizadeval si je tudi za posodobitev okvira za listinjenje, vključno z zagotavljanjem jasnosti glede pravil za zadržanje tveganja in razvojem meril za oznako za enostavno, pregledno in standardizirano sintetično listinjenje.

Na področju tržnega tveganja in tveganja prilagoditve kreditnega vrednotenja je organ EBA dokončal vse regulativne tehnične standarde, ki spadajo v tretjo fazo časovnega načrta temeljnega pregleda trgovalne knjige. Z odgovarjanjem na postavljena vprašanja je podpiral dosledno uporabo enotnega pravilnika in spremljal izvajanje smernic o strukturnih valutnih tveganjih.

Organ EBA si je prizadeval dokončati naloge iz časovnega načrta za investicijska podjetja, v skladu s katerim je obravnaval teme, kot so merjenje likvidnostnega tveganja, izjeme od likvidnostnih zahtev, pribitki v okviru drugega stebra ter postopki za proces nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja (SREP). Nadaljeval je delo na področju tržne infrastrukture, zlasti v zvezi s potrjevanjem modelov začetnega kritja.

Na splošno je imel ključno vlogo pri oblikovanju enotnih pravil za bančništvo v EU, saj je prispeval k posodobitvi bonitetnega okvira ter zagotavljal doslednost in učinkovitost pri njegovi uporabi.

Nadzorniške prakse

Evropski program nadzorniškega pregledovanja za leto 2022 (ESEP) se je osredotočil na izboljšanje nadzorniških praks v EU. Organ EBA ima ključno vlogo pri usklajevanju nadzorniških pristopov v okviru tega programa. Ključna področja, ki so zahtevala pozornost nadzornikov, so bila usklajena s strateškimi prednostnimi nalogami Unije glede nadzorniških pregledov in so vključevala obravnavanje učinka pandemije covida-19 na kakovost sredstev, tveganja v zvezi z IKT, digitalno preobrazbo, okoljska, socialna in upravljavska tveganja ter tveganja pranja denarja in financiranja terorizma. Čeprav so ta področja že vključena v nadzorniško delo, organi še vedno razvijajo zmogljivosti za digitalno preobrazbo ter ocene okoljskih, socialnih in upravljavskih dejavnikov.

Prikaz 4: Ključna področja, vključena med nadzorniške prednostne naloge pristojnih organov v letu 2022

Vpliv pandemije covida-19 na kakovost sredstev in ustrezno oblikovanje rezervacij	• Večina pristojnih organov je pozorno spremljala prenehanje moratorijev, preverjala upravljanje nedonosnih izpostavljenosti institucije in oblikovanje rezervacij ter prakse dajanja posojil.
Tveganje za varnost IKT in tveganje zunanjega izvajanja storitev IKT, združevanje podatkov o tveganjih	• Večina pristojnih organov je preverjala tveganje v zvezi z varnostjo IKT in zahtevami glede IKT, ki so bile sprejete za zunanje ponudnike storitev. • Skoraj polovica pristojnih organov ni preverjala ali je zgolj delno preverjala zmogljivosti za združevanje podatkov o tveganjih.
Digitalna preobrazba in akterji na področju finančne tehnologije	• Več kot polovica pristojnih organov je ocenila oblikovanje digitalne strategije in vlogo upravljalnega organa. • Skoraj polovica pristojnih organov je v celoti pregledala izvajanje digitalne strategije in pristop k rešitvam finančne tehnologije.
Okoljska, socialna in upravljavska tveganja (ESG)	• Približno tri četrtine pristojnih organov so pregledale, kako banke krepijo razumevanje svojih okoljskih, socialnih in upravljavskih tveganj znotraj institucije. • Nekaj več kot polovica pristojnih organov je preverila, ali poslovna/kreditna strategija in okvir upravljanja odražata okoljska, socialna in upravljavska tveganja.
Preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma	• Večina pristojnih organov je preverila izmenjavo informacij o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma znotraj institucije ter ocenila ta vidik v okviru ocenjevanja primernosti članov upravljalnega organa.

Kolegiji nadzornikov, katerih namen je spodbujati sodelovanje med organi, so leta 2022 dobro sodelovali ob upoštevanju izboljšav iz leta 2021. Izboljšave so bile narejene pri distribuciji dokumentov in obveščanju o kazalnikih zgodnjega opozarjanja. V letu 2023 se pričakujejo še izboljšave postopkovnih vidikov sprejemanja skupnih odločitev. Organ EBA v zvezi s tem spodbuja skupne dobre prakse ter nudi pomoč pri čezmejnih ocenah in skupnih inšpekcijskih pregledih.

Med strokovnim pregledom organa EBA je bilo ugotovljeno, da so pristojni organi smernice organa EBA o oceni tveganja na področju IKT vključili v nadzorniške prakse, vendar so izzivi še vedno prisotni. Pristojni organi so imeli težave s pridobivanjem strokovnega znanja na področju nadzora IKT, uporabo načela sorazmernosti in vključevanjem ocene tveganja na področju IKT v splošen nadzorniški postopek. Pregled je omogočil izmenjavo dobrih praks in priporočil za krepitev zmogljivosti in horizontalno analizo.

Na področju upravljanja in prejemkov je organ EBA izboljšal primerjavo prejemkov po ločitvi regulativnih okvirov za institucije in investicijska podjetja. Poudarek je zdaj na razlikah v prejemkih med spoloma in zaposlenih z visokimi dohodki, da bi se razkrile neenakosti. Povečanje števila zaposlenih z visokimi prejemki, ki so prejeli več kot milijon EUR prejemkov, je bilo pripisano dobri institucionalni uspešnosti, premestitvam in povišanju plač.

Prikaz 5: Porazdelitev zaposlenih z visokimi prejemki po plačilnih razredih od 1 milijona do 12 milijonov EUR in po državah članicah

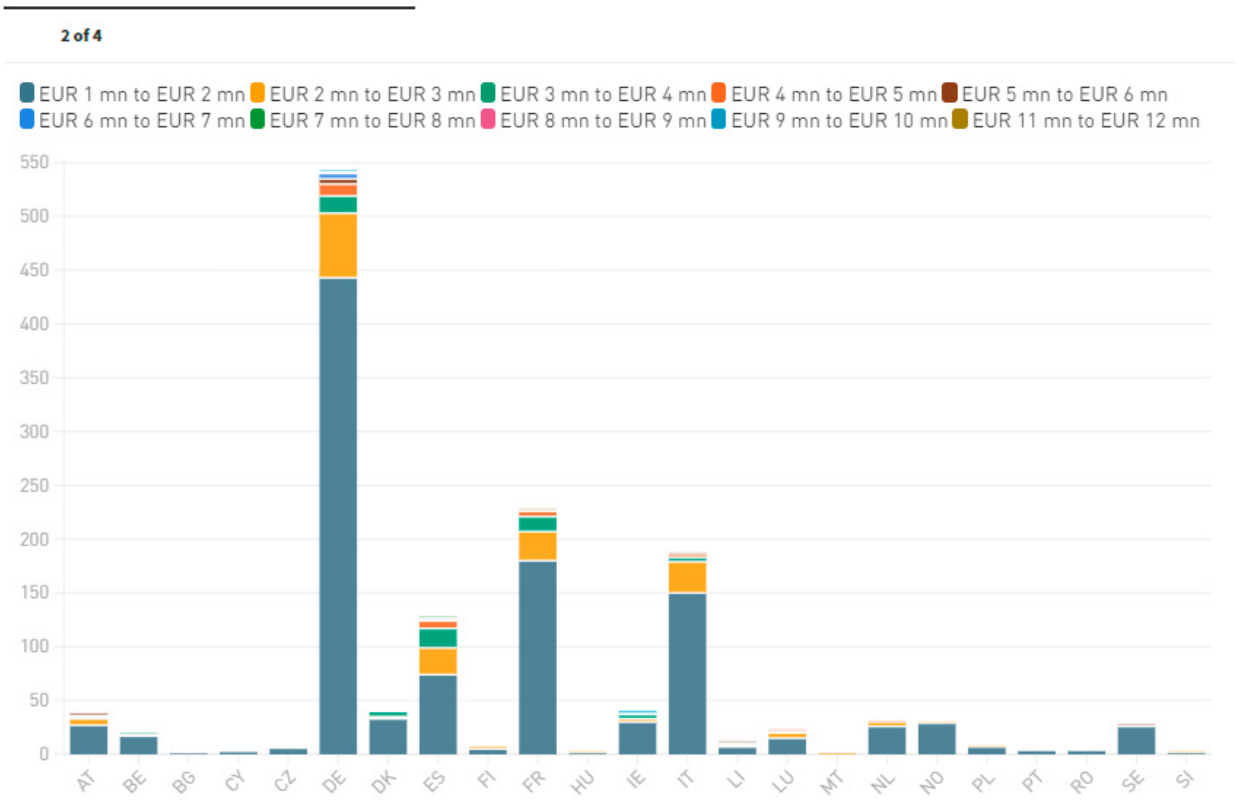

Prizadevanja za oceno sposobnosti in primernosti ključnih članov finančnih institucij so privedla do nastanka podatkovnih zbirk in smernic treh evropskih nadzornih organov. Raznolika zastopanost v upravljalnih organih je bila deležna pozornosti zaradi njenega vpliva na sprejemanje odločitev in prevzemanje tveganj. Čeprav je bilo opaziti izboljšanje na področju uravnotežene zastopanosti spolov, je napredek še vedno počasen. Upravljalni organi z bolj raznoliko zastopanostjo so pokazali boljšo donosnost lastniškega kapitala. Organ EBA se je zavezal, da bo še nadalje spremljal raznoliko zastopanost in izvajal primerjalne študije.

Okvir za reševanje

Organ EBA dejavno sodeluje pri krepitvi okvira za pripravljenost na krize in reševanje. Pripravil je smernice za izboljšanje načrtovanja sanacije in pripravljenosti na krize. Prizadeva si uskladiti pravila, povečati preglednost okvira za reševanje, spremljati napredek pri načrtovanju reševanja in spodbujati enotne prakse reševanja.

Organ EBA je izdal smernice o rešljivosti in prenosljivosti, da bi standardiziral prakse med bankami v postopku reševanja. Osredotočen je bil tudi na testiranje zmogljivosti, razvitih v okviru teh smernic. Prizadevanja za preglednost vključujejo posvetovanja o izvajanju reševanja s sredstvi upnikov in časovni načrt za izboljšanje preglednosti. Letno poročilo o primanjkljajih na področju minimalne zahteve glede kapitala in kvalificiranih obveznosti (MREL) kaže na napredek pri odpravljanju primanjkljajev, pri čemer je vpliv na dobičkonosnost bank obvladljiv.

Organ EBA v okviru evropskega programa za pregled reševanja (EREP) spodbuja izmenjavo informacij in usklajevanje praks med organi za reševanje. Prednostna področja vključu-

jejo primanjkljaje v zvezi z MREL, upravljanje vrednotenja ter likvidnost in financiranje. Organ EBA namerava oceniti izvajanje prednostnih nalog iz leta 2022 in objaviti ugotovljene dobre prakse za izboljšanje pripravljenosti.

Kar zadeva sisteme zajamčenih vlog, je organ EBA revidiral smernice, da bi povečal prispevke na podlagi tveganja in izboljšal metode izračuna. Objavil je tudi obsežne podatke o finančnih sredstvih sistemov zajamčenih vlog, kritju vlog in kvalificiranih finančnih sredstvih.

Optimizacija uporabe platforme EUCLID: zagotoviti čim boljši izkoristek bančnih in finančnih podatkov

Evropska centralizirana infrastruktura za nadzorniške podatke EUCLID je platforma in podatkovna infrastruktura, ki jo je razvil organ EBA ter jo uporablja za zbiranje in analizo regulativnih podatkov iz najrazličnejših finančnih institucij. Vsebuje nadzorniške podatke ter podatke o reševanju, prejemkih in plačilih. Leta 2022 je projekt EUCLID doživel precejšnjo rast in širitev. Organ EBA je leta 2011 začel zbirati nadzorniške podatke iz vzorca 55 bank v EU in do leta 2014 ta vzorec razširil na 200 največjih kreditnih institucij Evropske unije in Evropskega gospodarskega prostora. Leta 2019 je začel za uporabo platforme EUCLID pripravljati skupine za reševanje in kreditne institucije, za katere velja obveznost poročanja o reševanju. Z uvedbo platforme EUCLID je začel zbirati podatke za celotno populacijo bank, vključno s približno 650 bančnimi skupinami in 4 300 kreditnimi institucijami. Ta populacija je bila leta 2022 še dodatno razširjena na investicijska podjetja in skupine investicijskih podjetij. Zaradi tega se je znatno povečalo število poročevalskih datotek, ki so bile organu EBA posredovane prek sistema EUCLID.

Razširitev obsega uporabe platforme EUCLID organu EBA omogoča, da za pripravo svojih poročil, preglednic in študij o oceni učinka opravi celovitejšo in podrobnejšo analizo. Zagotavlja mu podporo pri njegovem delu na področju oblikovanja politik, kot sta priprava osnutkov tehničnih standardov ali smernic in odzivanje na prošnje za svetovanje. Organ EBA vzdržuje stalne stike z nacionalnimi organi in poročevalci, da bi zagotovil nemoteno izvajanje delovnih procesov in postopkov zagotavljanja kakovosti v celotni verigi poročanja.

Izboljšanje preglednosti

Izboljšanje preglednosti je ključna naloga organa EBA. Organ EBA objavlja različne publikacije za razkritje bančnih informacij širši javnosti, vključno s poročilom o projektu preglednosti na ravni EU, podatki o prejemkih in upravljanju ter podatki o praksah spodbujanja raznolike zastopanosti. Projekt preglednosti, ki se izvaja od leta 2011, spodbuja tržno disciplino in usklajenost podatkov bank v EU. Rezultati projekta vsebujejo podrobne informacije o kapitalu, izpostavljenosti tveganju, poslovnem izidu in drugih relevantnih področjih.

Podatki o prejemkih in upravljanju se zbirajo in javno objavijo, da bi se zagotovila preglednost praks v zvezi s prejemki v EU. Organ EBA zbira tudi podatke o praksah spodbujanja raznolike zastopanosti, vključno s politikami raznolikosti, cilji za nezadostno zastopan spol in podatki o razlikah v plačilu med spoloma.

Organ EBA poleg razširjanja podatkov sodeluje tudi pri podpiranju trgov nedonosnih kreditov s spodbujanjem standardizacije podatkov o transakcijah z nedonosnimi krediti. Pripravil je izvedbene tehnične standarde, ki vsebujejo obrazce za zagotavljanje informacij o nedonosnih kreditih pri njihovi prodaji ali prenosu. Cilj tega je zmanjšati asimetrijo informacij, povečati učinkovitost trga in privabiti manjše vlagatelje na trge nedonosnih kreditov.

Organ EBA je nadaljeval tudi delo v zvezi s povečanjem učinkovitosti svojega okvira za nadzorniško poročanje, vključno s prizadevanji za celostno poročanje in izboljšanjem tržne discipline na podlagi zahtev za razkritje v okviru tretjega stebra. V sodelovanju z Evropskim organom za zavarovanja in poklicne pokojnine (EIOPA) si prizadeva izboljšati standard modela podatkovnih točk (DPM).

Da bi izpolnil pričakovanja uporabnikov glede razširjanja podatkov, se organ EBA osredotoča na krepitev razvoja orodij in nudenje podpore pri razlagi in uporabi podatkov, ki jih zagotavlja platforma EUCLID. Od uporabnikov zbira povratne informacije, da bi prepoznal področij, ki zahtevajo izboljšave. Prihodnja prizadevanja organa EBA glede razširjanja podatkov zajemajo uporabo novih tehnologij, kot so interaktivna orodja, pregledni prikazi in strojno učenje, da bi izboljšal dostopnost in analizo podatkov.

Digitalna odpornost, finančne inovacije in varstvo potrošnikov

Na področju digitalne odpornosti so organ EBA in drugi evropski nadzorni organi dejavno sodelovali pri izvajanju uredbe in direktive o digitalni operativni odpornosti (DORA) ter drugih zakonodajnih aktov, povezanih s kibernetsko varnostjo. Skupaj so ustanovili pododbor za digitalno operativno odpornost in poenotili prizadevanja za uskladitev kibernetske varnosti in odpornosti v celotnem finančnem sektorju EU. Evropski nadzorni organi v obdobju izvajanja pripravljajo za Evropsko komisijo več kot 15 različnih politik.

Na področju digitalizacije plačilnih storitev in elektronskega denarja se je organ EBA odzval na prošnjo Evropske komisije za svetovanje v zvezi s pregledom direktive PSD2 in predložil več kot 200 priporočil za nadaljnje izboljšave. Namen teh priporočil je okrepiti konkurenco, olajšati inovacije, zmanjšati plačilne goljufije, zaščititi denar in podatke potrošnikov ter obravnavati različne izzive na področju plačilnih storitev.

Prikaz 6: Delež goljufij pri plačilih s karticami na daljavo, o katerih so poročali izdajatelji in pridobitelji, z močno avtentikacijo stranke in brez nje

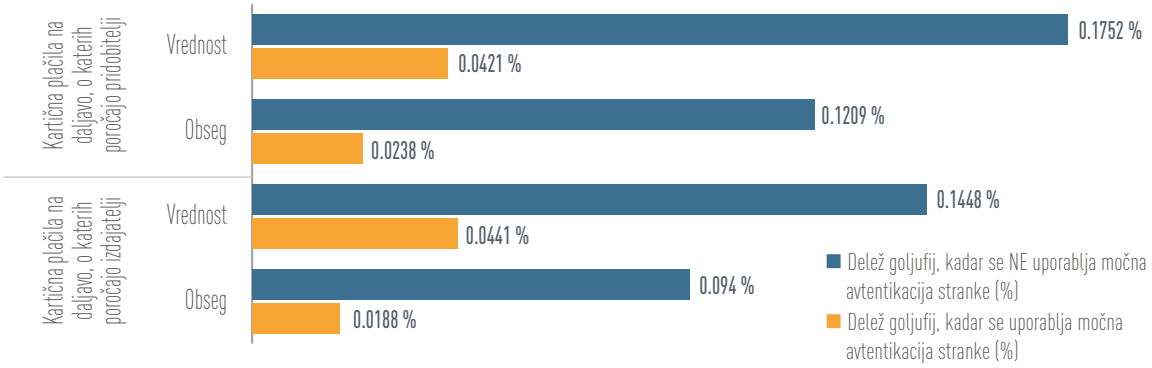

Organ EBA je izdal tudi smernice o izvzetju omejenih mrež v skladu z direktivo PSD2, da bi zagotovil usklajeno in dosledno uporabo pravnih zahtev. Poleg tega je objavil spremembe regulativnih tehničnih standardov o močni avtentikaciji strank in varni komunikaciji, da bi se zmanjšale težave strank, ki uporabljajo storitve zagotavljanja informacij o računih, ter vzpostavilo ravnovesje med varnostjo, inovacijami in konkurenčnostjo.

V zvezi s finančnimi inovacijami je organ EBA objavil regulativne tehnične standarde, katerih namen je izboljšati okolje za vlagatelje, ki uporabljajo platforme za množično financiranje. Ti se osredotočajo na zmanjšanje asimetrije informacij med lastniki projektov in vlagatelji ter določajo skupne standarde za ocenjevanje kreditnega tveganja, upravljanje in strukture upravljanja tveganj.

Na področju kriptosredstev je organ EBA dejavno sodeloval pri izvajanju uredbe o trgih kriptosredstev (MiCA). Zagotovil je svoje tehnično znanje in izkušnje, pripravil izvedbeni načrt in izdal opozorila za potrošnike o tveganjih, povezanih s kriptosredstvi. Prav tako spremlja razvoj na trgu kriptosredstev, sodeluje pri določanju mednarodnih standardov in se pripravlja na svojo nadzorniško vlogo, ki mu jo dodeljuje uredba MiCA.

Za okrepitev svojih nadzorniških zmogljivosti pri obravnavanju naprednih tehnologij se je povezal z organom ESMA in organom EIOPA v okviru Akademije EU za nadzor digitalnih financ. Cilj tega triletnega projekta je usposobiti osebje pristojnih organov z zagotavljanjem celovitega usposabljanja o digitalnih financah in praktičnih delavnic o regulaciji in nadzoru finančnih inovacij.

Poleg tega je opravil študijo o uporabi nadzorniške tehnologije (SupTech) s strani pristojnih organov v EU. Študija je pokazala, da pristojni organi nadzorniško tehnologijo dobro sprejemajo in jo uporabljajo pri različnih nadzorniških postopkih, kot so denimo analiza podatkov, sodelovanje, poročanje in obravnavanje področij, kot so mikrobonitetni nadzor, varstvo potrošnikov, preprečevanje pranja denarja in reševanje bank.

Prikaz 7: Zakaj je nadzorniška tehnologija pomembna?

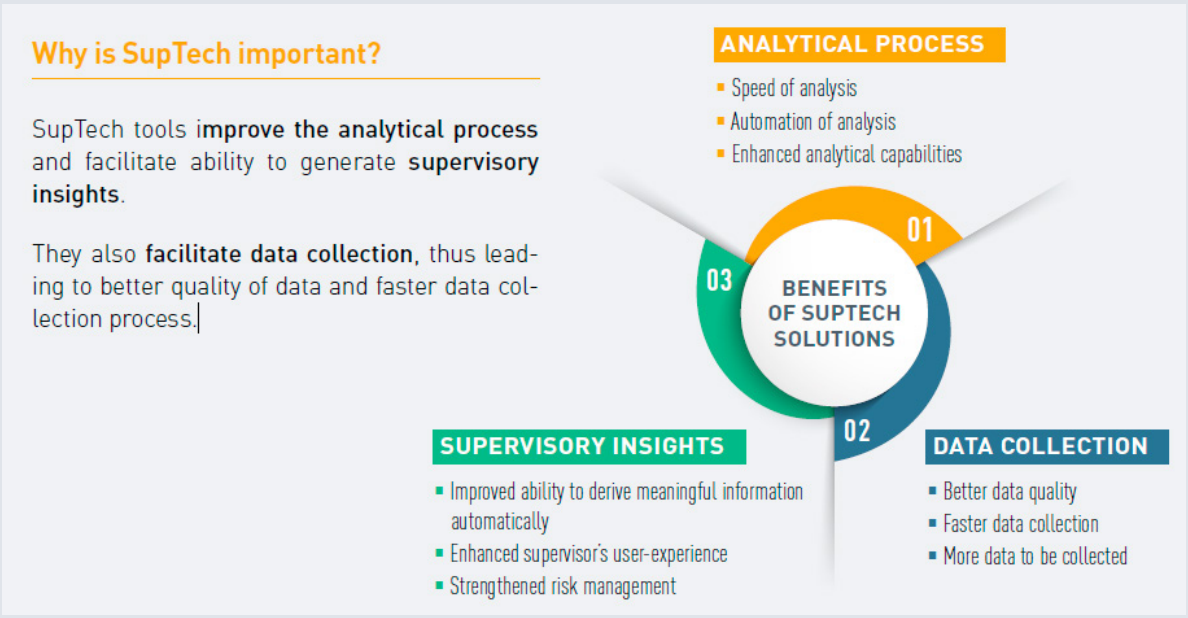

Organ EBA in drugi evropski nadzorni organi so dejavno sodelovali pri izvajanju različnih uredb in direktiv na področju krepitve digitalne odpornosti, izboljšanja plačilnih storitev in elektronskega denarja, spodbujanja finančnih inovacij, oblikovanja ureditve za kriptosredstva in uporabe nadzorniške tehnologije za učinkovitejši nadzor.

Boj proti pranju denarja in financiranju terorizma

Organ EBA je vzpostavil celovit regulativni okvir za obravnavanje finančnega kriminala, zlasti pranja denarja in financiranja terorizma. Ta okvir zagotavlja dosleden pristop k prepoznavanju, ocenjevanju in upravljanju tveganj na vseh področjih nadzora in v celotnem življenjskem ciklu finančnih institucij.

Leta 2022 ga je organ EBA okrepil z izdajo novih smernic o pomembnih vidikih upravljanja in notranjih kontrol na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma. Način, kako se uporabljajo pravila o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma v digitalnem okviru, je pojasnil tudi v smernicah o uporabi rešitev za sklepanje poslovnega razmerja s stranko na daljavo. Objavil je tudi smernice o politikah in postopkih za zagotavljanje skladnosti s predpisi ter vlogi in odgovornostih pooblaščenca za PPDFT, v katerih so določeni skupni standardi za izboljšanje obrambe institucij pred pranjem denarja in financiranjem terorizma ter njihovo zaščito pred zlorabami s strani storilcev finančnih kaznivih dejanj.

Organ EBA je revidiral svoje smernice SREP, da bi vanje vključil vidike tveganja pranja denarja in financiranja terorizma, pripravil enotna merila za ocenjevanje resnosti kršitev na področju pranja denarja in financiranja terorizma ter se pripravil na prevzem desetih novih nalog, ki mu jih nalaga prenovljena uredba o prenosu sredstev in kriptosredstvih.

Prav tako je opravil pregled pristopov pristojnih organov k obravnavi tveganja pranja denarja in financiranja terorizma v bankah. Pregledi so bili osredotočeni na nadzorniško sodelovanje in vlogo bonitetnih nadzornikov v okviru preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma. Ugotovitve iz teh pregledov bodo skupaj s priporočili objavljene leta 2023.

Pregledi so pokazali, da je bilo nadzorniškemu sodelovanju namenjena večja pozornost, vendar ni bilo vedno sistematično ali učinkovito, kar je oviralo prizadevanja za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma.

Da bi podprl učinkovito izvajanje okvira za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma, je organ EBA svoja prizadevanja usmeril v krepitev nadzorniških zmogljivosti. Izvedel je ocenjevanje pristojnih organov na kraju samem ter predložil dvostranske povratne informacije in priporočila. Ocenil je tudi odzive pristojnih organov na posamezne primere, kot je denimo razkritje Luanda Leaks, in ocenil njihove pristope k obravnavanju tveganj na področju pranja denarja in financiranja terorizma v sektorju plačilnih institucij.

Organ EBA je spodbujal sodelovanje in usklajevanje med nadzorniki finančnih storitev v EU za obravnavanje tveganj pranja denarja in financiranja terorizma po vsej EU. Spremljal in podprl je kolegije EU za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma, iskal rešitve za neupravičeno zmanjševanje tveganja in usmerjal skupni odziv na nastajajoča tveganja finančnega kriminala po ruski invaziji na Ukrajino. Vzpostavitev centralne podatkovne zbirke EuReCa (centralna podatkovna zbirka organa EBA o preprečevanju pranja denarja in financiranju terorizma) je omogočila izmenjavo informacij o pomanjkljivostih in korektivnih ukrepih, ki so jih sprejele finančne institucije.

Prikaz 8: Vrsta subjektov, pri katerih so bile zabeležene bistvene pomanjkljivosti do 31. decembra 2022

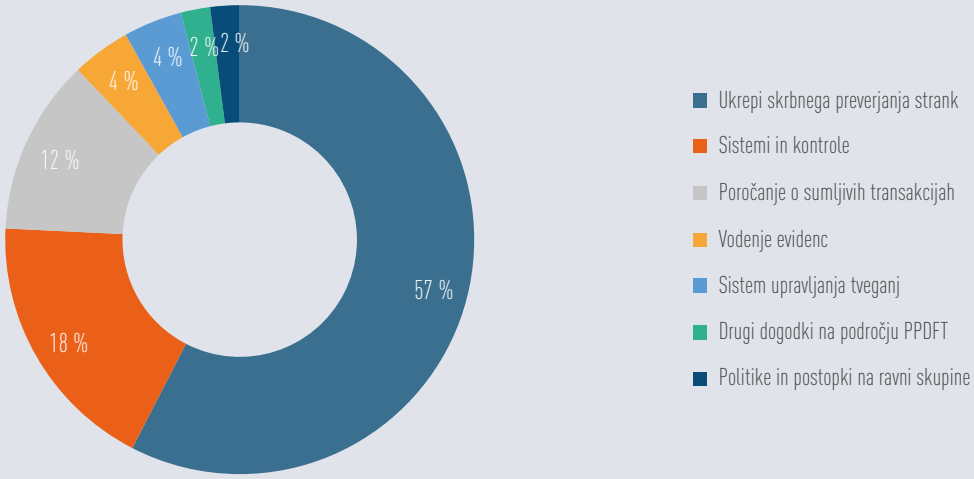

Prikaz 9: Porazdelitev bistvenih pomanjkljivosti, ugotovljenih do 31. decembra 2022, po posameznih kategorijah

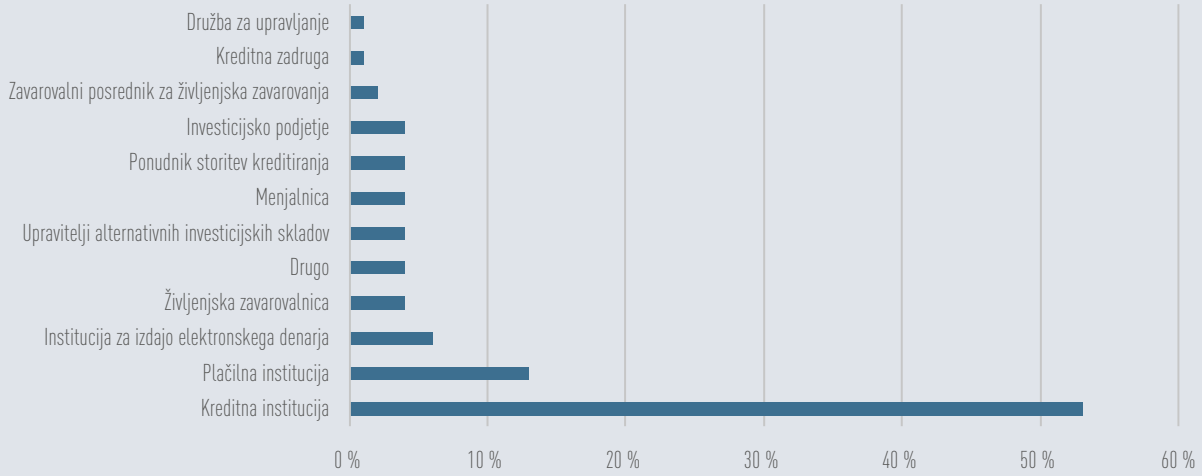

Organ EBA je Evropski komisiji in sozakonodajalcem nudil tehnične nasvete za okrepitev zaščite EU pred pranjem denarja in financiranjem terorizma. Poudaril je pomen nadzorniškega sodelovanja in celostnega pristopa pri boju proti finančnemu kriminalu. V smernicah, ki jih je izdal, so pojasnjene vloge in odgovornosti pooblaščenca za skladnost s predpisi na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma ter upravljalnega organa v finančnih institucijah. Namen smernic je bil zagotoviti enotno razumevanje predpisov na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma in spodbuditi učinkovite ukrepe za zagotavljanje skladnosti z njimi.

Organ EBA je od sektorja pridobil pozitivne povratne informacije o smernicah, in sicer o vlogi pooblaščencev za zagotavljanje skladnosti s predpisi o preprečevanju pranja denarja, ter ugotovil, da so koristen in dragocen prispevek za izboljšanje svojega dela. Smernice so se začele uporabljati 1. decembra 2022, nadzorniki EU pa so sporočili, ali jih upoštevajo oziroma jih nameravajo upoštevati.

Vključitev okoljskih, socialnih in upravljavskih tveganj v nadzorniški okvir

Delo organa EBA na področju trajnostnega financiranja je usklajeno z dejavnostmi EU in mednarodnimi dejavnostmi. Organ EBA prispeva k platformi za trajnostno financiranje na ravni EU in sodeluje v mednarodnih pobudah, kot sta mreža za ozelenitev finančnega sistema in baselski odbor za bančni nadzor. Sodeluje tudi z drugimi organi finančnega sektorja EU, da bi zagotovil doslednost ukrepov.

Prednost daje obravnavanju okoljskih, socialnih in upravljavskih tveganj in jih vključuje v regulativni okvir. Organ EBA sledi celovitemu pristopu v podporo prehodu EU na bolj trajnostno gospodarstvo. V letu 2022 se je osredotočil na stresne teste, povezane z okoljskimi, socialnimi in upravljavskimi dejavniki, razkritja, bonitetno obravnavo, upravljanje tveganj in nadzor ter preprečevanje zelenega zavajanja.

Objavil je dokument za razpravo, v katerem je poskušal pridobiti povratne informacije o tem, ali je namenska bonitetna obravnava izpostavljenosti, povezanih z okoljskimi in/ali socialnimi cilji, utemeljena. Prejete povratne informacije bodo obravnavane pred oblikovanjem političnih priporočil v končnem poročilu, ki bo objavljeno v letu 2023.

Organ EBA je na področju nadzora investicijskih podjetij objavil poročilo o oceni okoljskih, socialnih in upravljavskih dejavnikov in tveganj za bonitetni nadzor. V tem poročilu so navedeni temelji za upoštevanje teh vidikov v procesu nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja investicijskih podjetij.

Da bi se odzval na težave glede zelenega zavajanja, je skupaj z drugimi evropskimi nadzornimi organi zbiral informacije v okviru poziva k predložitvi dokazov. Namen te pobude je opredeliti zeleno zavajanje, tveganja in nadzorniška orodja ter zbrati primere praks zelenega zavajanja. Bolj podrobno razumevanje tega pojava bo pomagalo pri oblikovanju politike in nadzoru ter povečalo zanesljivost zahtev, povezanih s trajnostjo.

Organ EBA si prizadeva izboljšati upravljanje okoljskih, socialnih in upravljavskih tveganj s pripravo smernic o ugotavljanju, ocenjevanju, upravljanju in spremljanju tveganj, povezanih s temi dejavniki. To delo temelji na nadzorniških ugotovitvah, mednarodnih okvirih in razpravah o zanesljivih praksah upravljanja tveganj v bankah EU.

Objavil je tudi prenovljen časovni načrt za trajnostno financiranje, da bi se uskladil z razvijajočim se tržnim in regulativnim napredkom. Načrt zajema teme, kot so preglednost in razkritja, obvladovanje tveganj, bonitetna ureditev, zeleni standardi in oznake ter spremljanje trajnostnega financiranja in profila okoljskih, socialnih in upravljavskih tveganj. V časovnem načrtu so opisani cilji in časovni okvir, vendar so zaradi potekajočega regulativnega razvoja možna odstopanj od zadanega časovnega okvira. Organ EBA je še naprej zavezan prispevati k evropskim in mednarodnim prizadevanjem za obravnavanje okoljskih, socialnih in upravljavskih tveganj ter spodbujanje trajnostnega financiranja.

Prikaz 10: Ključni cilji časovnega načrta organa EBA za trajnostno financiranje

Izboljšanje učinkovitosti in uspešnosti

V letu 2022 je organ EBA podal različne pobude za izboljšanje svoje učinkovitosti in uspešnosti. S tem je želel opolnomočiti osebje, izboljšati sodelovanje z deležniki, okrepiti raziskovalne pobude, promovirati svoje delo, ustvariti bolj zeleno organizacijo, izboljšati digitalizacijo ter postopek vprašanj in odgovorov.

Za opolnomočenje svojega osebja in izboljšanje organizacijske agilnosti je pozornost usmeril v privabljanje nadarjenih posameznikov in njihov poklicni razvoj, spodbujanje timskega dela, nadgradnjo orodij in storitev ter krepitev partnerstev. Izvajal je notranje politike mobilnosti ter vlagal v poklicni razvoj osebja in zunanjo mobilnost na podlagi izmenjav kadrov z drugimi organizacijami.

Organiziral je delavnice in seminarje za proučevanje politik, v okviru katerih so potekale razprave o izzivih bančnega sektorja, regulativnih reformah in nadzorniških temah. Ekonomiste, raziskovalce, oblikovalce politik in akademike je pozval k temu, da prispevajo k nadaljnji razpravi in pomagajo izboljšati proces oblikovanja politik.

Na področju komuniciranja je izvajal dejavnosti za promocijo svojega dela prek različnih medijev, kot so denimo njegovo spletišče, izjave za medije, platforme družbenih medijev ter informativne brošure, infografike in vizualne predstavitve podatkov. Objavil je številna sporočila za javnost, se udeležil intervjujev in odgovarjal na vprašanja, da bi povečal ozaveščenost in anagžiranost. Okrepil je svoje sodelovanje s ključnimi deležniki, kot so Svet EU, Evropski parlament, drugi evropski nadzorni organi in enotni mehanizem nadzora Evropske centralne banke. Navezal je tudi nove stike na področjih, kot so kibernetsko tveganje, preprečevanje kriminala, varstvo podatkov in konkurenčnost. S tem želi zgraditi medsebojno zaupanje, olajšati sodelovanje z njimi ter zagotoviti preglednost regulativnih in nadzorniških postopkov.

Pomemben napredek je dosegel pri oblikovanju okolju prijazne organizacije z izvajanjem dobrih okoljskih praks in doseganjem okoljskih ciljev na področjih, kot so službena potovanja, poraba energije, ravnanje z odpadki in javna naročila. Pridobil je certifikat sistema za okoljsko ravnanje in presojo (EMAS) in postal prva evropska agencija v Franciji, ki ga je prejela. Pomembno vlogo pri ozaveščanju o trajnosti in okoljskem upravljanju je imela komunikacija.

Za okrepitev upravljanja tveganj je organ EBA razvil okvir za obvladovanje tveganja v podjetjih (ERM), ki vključuje register tveganj, izjavo o nagnjenosti k prevzemanju tveganj, politiko ERM in dokument o življenjskem ciklu ERM.

Organiziral je informativna srečanja in razvil zbirko orodij za obvladovanje tveganj. Prav tako je opredelil strateška tveganja in izvedel ukrepe za zmanjšanje tveganj. S tem je želel optimizirati svojo uspešnost, izpolniti svoj mandat in sprejeti celovit pristop k obvladovanju tveganja.

Tehnološka infrastruktura in metode digitalnega sodelovanja so doživele več izboljšav, s čemer se je povečalo zadovoljstvo uporabnikov in učinkovitosti storitev. Več napora je bilo vloženega tudi v prizadevanja za digitalizacijo, pri čemer je bila vzpostavljena platforma za sodelovanje z uporabo orodij sistema Microsoft 365. Platforma je olajšala notranje in zunanje sodelovanje, varno izmenjavo informacij, ohranitev znanja ter izboljšala mobilnost in učinkovitost. Izboljšala je varnost, skladnost in upravljanje dostopa uporabnikov, hkrati pa zagotovila prihodnje zmogljivosti in integracijo s starejšimi sistemi.

Organ EBA je uvedel tudi nekaj notranjih sprememb za povečanje svoje učinkovitosti in odgovornosti glede postopka vprašanj in odgovorov. Zavezal se je, da bo na vprašanja deležnikov odgovoril v devetih mesecih, pri tem pa bo uporabljal nova merila dopustnosti. Postopek vprašanj in odgovorov je imel ključno vlogo pri zagotavljanju pojasnil o enotnem pravilniku ter dosledne uporabe predpisov in enotnega nadzora.

Prednostne naloge za leto 2023

- Časovni načrt v zvezi z ekonomskimi, socialnimi in upravljanimi dejavniki
- Dokončanje izvajanja okvira Basel III v EU
- Stresno testiranje bank
- Podatki v službi deležnikov
- Urejanje in nadzor digitalnih financ
- Naslednji koraki v boju proti pranju denarja in financiranju terorizma v EU

STIK Z EU

Osebno
Po vsej Evropski uniji je na stotine centrov Europe Direct. Naslov najbližjega lahko najdete na spletu (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_sl).

Po telefonu ali pisno
Europe Direct je služba, ki odgovarja na vaša vprašanja o Evropski uniji. Nanjo se lahko obrnete:
— s klicem na brezplačno telefonsko številko: 00 800 6 7 8 9 10 11 (nekateri ponudniki lahko klic zaračunajo),
— s klicem na navadno telefonsko številko: +32 22999696,
— z uporabo obrazca: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_sl.

ISKANJE INFORMACIJ O EU

Na spletu
Informacije o Evropski uniji v vseh uradnih jezikih EU so na voljo na spletišču Europa (european-union.europa.eu).

Publikacije EU
Publikacije EU si lahko ogledate ali naročite na op.europa.eu/sl/publications. Za več izvodov brezplačnih publikacij se obrnite na Europe Direct ali najbližji dokumentacijski center (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_sl).

Zakonodaja EU in drugi dokumenti
Do pravnih informacij EU, vključno z vso zakonodajo EU od leta 1951 v vseh uradnih jezikovnih različicah, lahko dostopate na spletišču EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

Odprti podatki EU
Na portalu data.europa.eu lahko dostopate do odprtih zbirk podatkov institucij, organov in agencij EU. Zbirke podatkov lahko brezplačno prenesete ter jih ponovno uporabite za komercialne in nekomercialne namene. Na portalu so dostopne tudi številne zbirke podatkov iz evropskih držav.

EUROPEAN BANKING AUTHORITY

Floor 24-27, Europlaza, 20 avenue André Prothin,
La Défense 4, 92400 Courbevoie, France

Tel. +33 186 52 7000
E-mail: info@eba.europa.eu

http://www.eba.europa.eu

Urad za publikacije
Evropske unije